

ELLENZÉK

FÜGGETLEN POLITIKAI NAPILAP

Censurat: A. Mora

ELŐFIZETÉSI ÁRA:

Egy óra . . . . . 25 Lei Fél évre . . . . . 130 Lei
Negyedévre . . . . . 70 Lei Egész évre . . . . . 240 Lei

Egyes szám ára 1 Leu

ALAPÍTÓTTA:

BARTHA MIKLÓS

SZERKESZTŐSÉG — KIADÓHIVATAL
STATUS-PALOTA

Szerkesztőség telefon 9.

Kiadóhivatali telefon 100.

Az igazság útján

Románia magyarságának életében nagyon jelentős esemény történt. Aminek eldőlését minden magyar türelmetlen aggodalommal várta, végre bekövetkezett. A kormány meghozta döntését a beütközött Magyar Szövetség ügyében, még pedig kedvezőleg. Nem pödit akadályt az itteni magyarság egyetemes képviselőinek és mindeneket átfogó érdekei szervének működése elé.

Nem vagyunk a hiábavaló okvetlenkedések és az uralkodó nemzettel szembeni disszonancia keltésének emberei. Sőt ellenkezőleg saját jogosult nemzeti érdekeink, kulturális és anyagi javaink védelmezése mellett őszintén óhajjuk a békés együttélést. Épp oly teljes tárgyilagossággal nem hunyunk szemet a vezető kormányzati tényezők s általában a hatalmat kezelők elismerendő ténykedései előtt, amint kötelességszerűleg rá kell mutatnunk elkövetett hibáikra s amint nem habozhattunk eddig és nem fogunk habozni a jövőben sem óvást emelni minden ellen, ami biztosított jogaink és jogosult érdekeink sérelmét képezi. De, ismételjük, az igazság ellen, amelyért harcolunk, vétenénk, ha elismerőleg nem könyvelnők azt az illető tényezők javára, ami ily elismerésre méltán számot tarthat. A kormánynak az az intézkedése pedig, amellyel lehetővé teszi a Magyar Szövetség működését, ezek közé tartozik.

A Magyar Szövetség ügyének nagyon hamis szemzőgből nézése volt az, amely annak működési körében az állami érdekek veszélyeztetését látta. A kormány döntése most rácsfol erre a felfogásra. Véget vet az ijedező hallucinációnak, amely rémeket lát ott is, ahol nincsenek. Ezzel a döntéssel, igaz, a kormány csak annak a szerződésből folyó kötelezettségnek tett eleget, hogy a román állam nem korlátozza kisebbségeinek szervezkedését érdekeik védelmére. Csak a jog és igazság ösvényére lépett. Mégis, ha így döntött, ha nem vallotta, hogy akinek hatalma van, annak nincs szüksége az igazságra, ennek megvan a maga jelentőségteljes értéke. Mert reményt nyújt arra, hogy továbbra is ezen az úton fog maradni, nem szegzi szembe az erőszak leküzdhetetlen fegyvereit a joggal és igazsággal, nem sáncolja el magát a merev tagadás és visszautasító, rideg elzárkózás megvitatlan bástyái mögé a jogos kívánságainkkal és indokolt panaszainkkal szemben.

Az erdélyi magyarság megkönnyebbült fellélekzése váltja fel az

eddig kiános bizonytalanság és szabad jövőjeért való szorongás érzetét. A szövetség működésének újból lehetővé válásával megkezdődhet a politikai szervezkedés oly komoly fontosságú munkája, ha a viszonyok a parlamenti aktivitásra megfelelőek lesznek. A magyarság eddig is megmutatta, hogy nem államfelforgató elem, hanem ellenkezőleg beilleszkedve az új helyzetbe, csak békés jövőjének és fejlődésének megalapozásán akar

fáradozni. És ha a magyarság számarányának megfelelőleg bevonulhat a parlamentbe, ott is csak újabb tanúságot fog tenni e szándékairól. Ott sem fog egyebet tenni, mint a jog és igazság alapján állva küzdeni saját érdekeiért. És ezt téve, a béke és konszolidáció elősegítésével az állam érdekeit is szolgálni fogja.

Hinni szeretjük, hogy a kormány mostani elhatározása csak az első elszánt tett, mellyel a ma-

gyarsággal szemben végleg a jog és igazság útjára lépett. A magyarság olyan kulturális és erkölcsi értékeket képvisel ebben az országban, hogy ezeket az értékeket kötelességének tudatában egyetlen kormány sem hagyhatja figyelmen kívül. Megértő, okos, igazságos politikával megnyerheti az országnak nem merveendő előnyére. Rövidlátással, elfogultsággal, meg nem értéssel elveszitheti. Ugy hiszünk, nem nehéz a választás.

A választójogi reform előtérben

Tovább folynak a tárgyalások koncentrációs kabinet érdekében. A néppárt nem támogatja Take Jonescu kormányát. Averescut a liberálisok intrikái buktatták meg

Budapest, dec. 29. (Saját tud.) Az új kormány bizonytalan helyzetét mi sem mutatja jobban annál, hogy állandóan tovább tartanak a kombinációk s a pártok közötti eszmecserék arra mutatnak, hogy minő kormány volna leginkább alkalmas a hosszú idele tartó belpolitikai zürzavart nyugvópontra juttatni. Ezen akciók mellett a választójog kérdése izgatja főleg a politikusokat.

Az Adeverul írja, hogy a pártok között a választójog körül keletkezett harc a választójogi reformot annyira előtérbe állította, hogy maga a király is behatóan tanulmányozza ezt a kérdést. A liberálisok alkotta választójogi dekrétumtól kezdve az Averescu-féle törvényjavaslatig, az erdélyi nemzeti párt és a parasztpárt javaslataival együtt az összes vonatkozó törvények és javaslatok a király előtt vannak, aki behatóan informálódik erről az anynyira fontossá vált kérdésről.

Averescu úgy látszik, mind kevésbé jön már számításba a jövő politikai alakulatai sorában. Pártja elégedetlen és bomladozik. A néppárt számos tagja által aláírt memorandum érkezett a párt végrehajtó bizottságához, amelyben súlyos vádakkal illetik a párt eddigi politikai vezetését, ami egyáltalában nem vág össze a demokratikus elvekkel, hanem reakciós. Az aláírók követelik a párt főtanácsának sürgős összehívását, hogy új végrehajtó bizottságot válasszanak, mert a jelenlegi bizottságot nem is választották, az egyszerűen kinevezték. A memorandum szeméretlenül veti a párt vezetőinek, hogy monopolizálták a párt vezetését, kizárták az irányításból az értékes és tevékeny elemeket, úgy, hogy a közvélemény joggal tekinthette a néppártot oligarchikus pártnak.

A néppárt végrehajtó bizottsága szerdai ülésén tárgyalta ezt a me-

morandumot. Heves vita fejlődött ki, amely a mai ülésen nem is ért véget.

Az Indreptarea jelenti, hogy ugyanezen az ülésen elhatározták, hogy a néppárti Take Jonescu kormányát semmiesítse sem támogatja.

Az Indreptarea mai száma közli Averescu tábornok nyilatkozatát. A volt miniszterelnök kijelenti, hogy nem igazak azok a híresztelések, mintha ő a koronát támogadta volna.

Ő a liberálisokat támadta és ezek intrikákkal úgy akarják feltüntetni a dolgot, mintha támadásai a korona ellen irányultak volna. De ez nem

fog nekik sikerülni. A tábornok kijelenti, hogy egyetlen kétértelmű szót sem használt, nem lehet tehát szavaiba semmi mást belemagyarázni, mint amit mondott.

A koncentrációs kabinet megalkotása iránt tovább folynak az erőfeszítések. A Lupta szerint Flondor azért halasztotta el elutasítását, hogy megegyezzen tárgyaljon Averescu tábornokkal, hogy megnyerje a néppárt támogatását egy Take Jonescu elnöksé-vel alakuló koncentrációs kabinet részére.

A néppárt 2—3 miniszteri tárgyalást kanna ebben a kormányban, az erdélyi nemzeti párt Vajda és Popovicsot küldené ki s maga Flondor is belépne.

Az Epoca — a miniszterelnök lapja — cáfolja a Take Jonescu és Marghiloman közötti tárgyalásokról szóló hírt.

A két államférfiu nem tárgyalt egymással.

Apponyi a Bethlen-kormány ellen

Pertörlést kíván Andrásyék ügyében

Budapest, dec. 29. (Saját tud.) A nemzetgyűlés mai ülésén betérjesztették az egyes külállamokkal a kereskedelmi viszonyok végleges rendezéséről szóló törvényjavaslatokat. Az indemnitás tárgyalásánál Apponyi szólalt fel. A választójog kérdésében ismeretes álláspontját fejtegette. — Híve az aktív és passzív női választójognak. Amerika példája megmutatta, hogy a nők választójoga milyen üdvös. Ott épen a választójognak a nők részére való megadásával vetettek véget a közmondásos amerikai korrupciónak. A nők választójogával beleviszik a politikai életbe a szeretetet, amely nélkül a népeket érdeklő problémákat nem lehet megoldani. A demokrácia is csak demagogia szeretet nélkül.

Nem helyesli, hogy az indemnitást hat hónapra szavazzák meg. Három hónapos felhatalmazást javasol. A detronizációs javaslat kiszélesítette a kormánytól elválasztó árkot. Már a törvényjavaslat

tárgyaláskor köztudomású volt az a kívánság, hogy nem elég Károly trónfosztása, hanem a Habsburg-ház tagjai sem választhatók meg. A törvényjavaslatot meg lehetett volna toldani ilyen értelmű szakkasszal.

A kormány nemzetközi lekötöttséget vállalt idegen hatalmakkal szemben és ezzel a nemzetgyűlés szuverénitását ejtett csorbát.

Apponyi beszéde további folyamán kijelentette, hogy

a letartóztatott politikusok elleni pernek nem szabad lefolynia, mert ha ez megtörténik, igen fontos érdekeket veszélyeztetnek.

A perlefolytatás végeredményben a ma még egyedül intakt bírói tekintély megtámadására vezet. A kormánynak javaslatot kell a kormányzó elé terjesztenie, hogy törölje a pert.

Apponyi nem vállalja az új pártvezérséget

Budapest, dec. 29. (Saját tud.) Apponyi kijelentette, hogy az új párt vezérségét nem vállalja el. Andrassy kereszténypárti hívei még akkor sem lépnek ki a pártból, ha ezt maga Andrassy meg is tenné.

Borovicsényit szabadiábra helyezték

Budapest, dec. 29. (Saját tud.) Borovicsényi ügyében az ítélőtábla ma megváltoztatta a vádtanács határozatát és elrendelte Borovicsényi szabadiábra helyezését. Borovicsényi kora délután elhagyta a pestvidéki fogházat.

Mi van a belügyi számvevőségi panamával?

Lassu vizsgálat. Még mindig nem tűzik ki a főtárgyalást

(Saját tud.) Nagy fellütnést kellett pár hónap előtt az egységesítő bizottság kolozsvári belügyi államfőkarságának számvevőségénél előfordult csalási kísérlet az államsegélyekkel, amelyet Harsia marosvásárhelyi polgármester és Popa Constantin főkapitány fellépése akadályozott meg, akik a belügyi számvevőség megbízásából a polgármesternél államsegély-utalási ügyben eljáró Russu volt főszolgabírótnél lepreccsalták és a főkapitány le is tartóztatta.

A lapok akkoriban nagy részletekkel tárgyalták az ügyet és a rögtön megindított vizsgálat napok alatt a további szenzációval is szolgált, hogy a számvevőség nemcsak Marosvásárhely, hanem Zilah részére is akart államsegélyt kiutalni. Akkoriban mások, sőt utóbb négy millióra becsülték azt az összeget, amivel a számvevőség egyes alkalmazottai az államot megkárosítani akarták. A vizsgálat folyamán számos letartóztatás történt s a marosvásárhelyi törvényszék vizsgálóbírója és dr. Ilea nevű ügyésze folytatta le Kolozsvárt is a vizsgálatot.

Terjed az egyiptomi forrongás

London, dec. 29. Az egyiptomi mozgalom mind szélesebb vidékekre terjed. A kormány újból kérte elbocsátását a szultántól, a szultán a kérést teljesítette. A kairói benszüllött-negyedben a zavar-

gások két napja alatt az angol csapatok géppuskatűzzel 29 benszüllöttet megöltek, 75-öt megsebesítettek. A Nilus-mentén déli irányban tovább narapódzott a forrongás.

Anglia és Olaszország a versaillesi béke revízióját kívánják

Lloyd George újabb tárgyalásai a franciákkal

Páris, dec. 29. A cannesi konferencia után Lloyd George Párisban tárgyal a francia pénzügyi szakértőkkel. A németek által fizetendő összegből a szövetséges nagyhatalmak kölcsön formájában nagyobb összegeket juttatnak a kisebb antant-hatalmaknak.

landó Angliával együtt közreműködni a versaillesi békeszerződés revíziója érdekében.

Németország eladja aranykészletét

Berlin, december 29. Politikai körökben az a nézet alakult ki, hogy Németország csak úgy tudja megfizetni a januári és februári részleteket, ha hozzányúl a birodalmi bank még megmaradt aranykészletéhez.

Római lapok jelentése szerint Bonomi miniszterelnök a cannesi konferencián békéltetőszerepre kíván vállalkozni. Az olasz kormány szívesen haj-

A belügyi számvevőség hivatalos helyiségeit lezárták s a vizsgálat a legnagyobb erővel folyt tovább. — Egyideig szünetelt a vizsgálat, de azért főtárgyalásra nem került a sor s bár, mint értesülünk, most újból felvették a vizsgálat elejtett fonálát, ki tudja mikor kerülhet tárgyalásra a sor.

Körülbelül egy hónappal ezelőtt a letartóztatásban lévő vádlottakat átkisérték a marosvásárhelyi ügyészség fogházába s most kizárólag ott folyik ellenük a vizsgálat. Ez az intézkedés annál érthetőbb, mert értesülünk, szerint a marosvásárhelyi ügyben legjobban kompromittált Russu főszolgabírótnál még két hónappal ezelőtt szabadiábra helyezték s így az ügy sulypontja Marosvásárhelyről áthelyeződött s nem is valószínű, hogy a további vizsgálat ott újabb adatokra bukkanjon.

Az ügyben kisebb jelentőségű szerepet vitt és büntársi minőséggel vádlottak már hat hónap óta vannak letartóztatásban. Ujabbban olyan hangok is hallatszanak, hogy a csalási ügy kétszáz ezer lejnyi összegre zsugorodott össze. Sőt arról is beszélnek, hogy az egész ügyet elejtik. Miután az utóbbi időben az illetékes hatóságok semmi közlést nem adtak a nagy port felvert ügyben a nyilvánosság számára, mielőbb meg kellene tartani a főtárgyalást, nehogy holmi elhúzószándék gyanúja merüljön fel.

Bécs, dec. 29. A spanyolok marokkói hadviselésének lelkiismeretlensége folytán igen sok spanyol katona jutott a kabilok fog-

ságába. A spanyol kormányknak nincs más módszere, hogy foglyait kiszabadítsa, mint hogy pénzt ajánlott fel értük a kabiloknak. Ezek négy millió pezétát kértek, melyet a parlament a rendelkezésére is bocsájtott a marokkói spanyol megbízottaknak. A foglyok szabadonbocsátása azonban még mindig késik, ami leírhatatlan izgatottságot kelt Spanyolországban és teljesen megrendítette a Maura kormány állását. A kormány azt mondja, hogy a kabilok újabb bihetetlen követelésekkel álltak elő. A szociálisták azonban azt mondják, hogy a kormány nem is akarja, hogy a marokkói foglyok már hazajöjjenek! Ezek a foglyok ugyanis olyan leleplezéseket fognak tenni a marokkói hadviselés könnyelműségeiről és esztelenségeiről, hogy ezek után a Maura-kormány egy napig sem maradhat tovább hivatalában.

Zita Svájcba megy

Bazel, dec. 29. Ellentétben azzal a hírrel, hogy Funchal kormányzója nem engedélyezi Zitának a sziget elhagyását, svájci illetékes forrásból eredő jelentések szerint a királyné január hetedikén már Svájcba érkezik, hogy kis fiának operációján január 10-én jelen legyen.

Szőrmét fest
külföldi szaktudással
UNIO-gőzmosógár
Cluj, Bulevar Regele Ferdinand 133. szam

Stengel-lapok, művészlapok
és egyéb képeslapok
óriási választékban.
LEPAGE-papírüzlet,
Cluj — Kolozsvár.
Angvóban rendes rabatt. Kérjen utánvételes mintaküldeményt.

Bankórágók

Irta: Paulni Béla

Micsoda volt hajdanában a falunak a bankó? Amikoriban még nem tartották zsákban, amikor nem fészkelte bele az egér a zsákból kiszorult, csak úgy a szakajtóba lökött bankópelyvába. Amikor még azt az egy-két ötföröstöst szépen kisimítva a levedülés fehéremű közt, de sőt imádságos könyvben tartogatta az anyjuk és minden este megvizitálta az apjuk. Majdnem azt mondhatnám, hogy ebben az időben még „tisztolt úr” volt a bankó. Mondhatnám azt is, hogy tekintetes úr volt, de azt már még se mondóm, mert az apám volt a tekintetes úr. Nem lehet őket összezavarni.

Elég az hozzá, hogy amit majd mostan elmondok, nagyrészt abban az időben történt, amikor azt a bizonyos öregasszonyt kilenc krajcár miatt verték agyon a zsványok a havas országúton.

Amikor a történet kezdődött, még csak úgy hívták az embert, hogy Kolpaszky Nagy Gábor. Ott lakott mindjárt a vásárállás mellett, azzal a nemzsídos boltossal átellenben, de nem egészen átellenben, hanem úgy „sérgevizavi”. Szép, cifra háza volt. Nagy ablakok a házban s a homlokzaton az évszámot egész sor latin betű jelezte, nem pedig arabus évszám. Hanem a házépítő — s akkor már őseihez megtért — Antal nevét csak három betű de gótikus, adta fűdtül: „K. N. A.” Üveggömbszékje volt a háznak. Búszke is

volt az egész útea — ezekre az üveggömbökre. Meg szokták is volt: minden vasárnap szokták. Meg gyönyörű égetett agyagangyalka állógált az egyik kerek virágágy közepén.

A fejét jó nagyra formázták, de igen szép volt a fej, igazi angyalfej: göndör haj esigázott alá róla az angyal vállára, persze égetett agyaghaj. Valaki, talán valamely átmulatott éjszaka után, fel is írta a szép szobor nyakára: „képeddel alszom el, képeddel ébredek...” Ha esős idő járta, barna színe volt a háznak, ha verőfény becézte, majdnem hogy aranyárga. A házba három kölépésőn kellett fölmenni. Csöngettyű is volt. Majdnem azt mondhatnám, hogy harang. Ha meghúzta az ember a csönget, szívesen csöngett.

Csöndalatos: lépteiket sem lehetett hallani s mégis, máris kinyitott az ajtó. Mégsem csöndalatos: „meztéláb” — a szolgáló.

— Ebédél a nemzetes úr — mondta a szolgáló.

— Ki az, gyűjtsön be. Elfér... — szólt ki valamilyen zengő, de nagyon barátságos hang.

Hát csakugyan ott ült Kolpaszky Nagy Gábor, a nehéz, gömbölyű, ebédőasztal mellett. Fekete asztal, fehér abrosszal leterítve...

— No, csak gyűjtsön be negyediknek, — így a Kolpaszky és bemutatta a két vendéget. — Ez itt fráter Benediktus. Szép fogattal jár, nagykerékű kordén, kispatajú számaral. Jó barát, borbíró. Ez meg itten a Jani. A másik nevit bizony nem

is kérdeztem még meg, de nem is kérdezem. De tán ninesen is neki. Minek is az ilyen színészféle embernek a dufla név. Kisebb pakkal könnyebben vándorol. Két esztendeje ugyan, már nem igen vándorol. Itt szaval egyhelyben. Nekem. Mert azuta velem ebédél. Akkor fogadtam föl, de még most is jó étvágya van, hál' Istennek.

Feleség, gyerek nem volt a háznál. A két fiu jogász volt Pesten. Egyik egy év óta, a másik kilenc esztendeje. Az asszonyt elkisérte magát — a másvilágra — a harmadik fiu. Hanem ilyenféle ebédelő cimőra mindig volt: muszáj is volt, hogy legyen. Így osztán csak ebédelgetett Gábor nemzetes úr estelig. Akkor kezdődött a vacsóra. Akkor még jöttek egynehányan. Teszem fel valami húszan, húszonnégyen, ha a négy cigányt is beleszámítjuk: primás, kontras, hógós, cimbalmos. Több cigány minék is lett volna. Ebédhez, vacsorához „foálett” csinált Gábor úr: hálótíntet vett. — „Kömötösabb”.

Hanem azért a városba is ki-járt Kolpaszky Nagy Gábor. Dél-előttönként igen csak végigsétikált a főúton. Hátrafette a kezét, hátraszegté a nyakát, úgy vitte a szeliden domborodó poeakját. Szerették Kolpaszkyt az emberek, szerette Kolpaszky az embereket. Szóbaállott ezzel is, azzal is. No, ha valami lótofutó házalólétét látott, csak odaintette:

— Mit futkosol itt, mint a kényeső? — Bizony, bizony, nemzetes úram, kell a pénz odahaza.

— No ne, itt egy bankó! Ereggy haza, feküggj' le, nyugoggy meg eccer életedbe' te is.

Azzal átadott egy tizest. Kuka Pista kisbankót kapott, vagyis ötöst. Cigány Sára is. Kuncz Döme, díjnak a városnál — de azért jó cimőra —, három tizest: majdmegadomra.

Hanem azért azt csodálták meg legjobban a népek minden, de minden nap, amikor megállott, széjjelvetett lábball a városbázterén, osztán elővette a britannikaszivart és rágyújtott — százassal. Minden, de minden nap... A Cigány Sára pürdēja mindig ottan leste, hátha megmarad valami a százassból.

Azt mondtam, hogy ezt a rágyújtást csodálták legjobban az emberek. Hát nem igaz... Egyszer — forró nyári délelőttön — beült a nemzetes úr a nagyvendéglő udvarára:

— Hozzatok egy pohár sört, de hideg legyen.

Ahogy aztán megitta a sört, oda-intette a vendéglőt:

— No, Mátyás, mostan én fizetek mindenkinek, aki itt van. Hát írjad össze, mi volt nekik:

Az udvaron lehetek vagy ötvenen is. Mátyás összeírta, ki mit ivott, evett. Kolpaszky meg csak kifett az asztalra egy ezrest.

Hü, — szörnyködött Mátyás, ennyi pizt még fölvaltani is csak bajjal lehet, nemhogy meginni sörtbe, megenni pörköltbe. Ötven emberre ezen pengő? Két százaz is negtenné.